
La ciutat dels sants: Barcelona i la historiografia de la Contrareforma

Xavier Torres Sans, Universitat de Girona

En aquesta ponència, i sota aquest títol potser massa fàcil, es vol cridar l'atenció sobre un moment historiogràfic força negligit dins la història de la ciutat: la recepció, a principis del segle XVII, dels cànons tridentins i la subseqüent sacralització tant de la geografia com de la història urbana. Certament, la religiositat barcelonina era un tòpic de la corografia o publicística local cincentista (de la *Barcino* de Jeroni Pau fins al *Sermó vulgarment anomenat del sereníssimo senyor don Jaume segon* d'Onofre Manescal). Però, amb el canvi de segle, aquest tret suposadament identitari va assolir –aquí com en altres llocs– una preeminència inèdita, tal com palesa, altrament, el moviment institucional i paral·lel de promoció i culte de sants locals. El resultat de tot plegat va ser una literatura de caràcter panegíric, feta de cròniques i hagiografies, però que no hauria de ser llegida únicament en clau pintoresca, perquè aquesta mena d'esforços i d'iniciatives –literaries i institucionals– volien ser una forma de renovar o actualitzar la identitat urbana barcelonina en un context com més anava més global i competitiu, fos la monarquia hispànica o l'Europa de la reforma catòlica: una forma, en suma, i tal com en diríem ara, de “posar Barcelona al mapa”.

Les fonts emprades han estat, d'una banda, els textos de caràcter històric i hagiogràfic del moment, impresos i inèdits, sense oblidar, alhora, els santorals coetanis. D'una altra banda, també s'ha tingut en consideració la documentació municipal (cartes i deliberacions) i diocesana (canonització de sant Ramon de Penyafort) relacionada amb la promoció del santoral barceloní (el bisbe Oleguer, 1617/1675) i del conjunt de la monarquia (assenyaladament, la quàdruple canonització, el 1622, de Teresa d'Àvila, Ignasi de Loiola, Francesc Xavier i Isidre Llaurador).